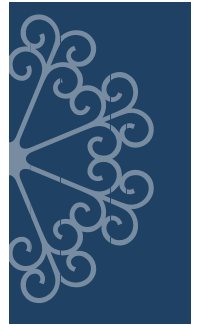

בית מדרש

539

פרשת דברים - חזון

זמני כניסת ויציאת השבת

★

☾

ירושלים	18:53	20:07
בני ברק	19:10	20:09
ציריך	20:00	21:40
וינה	20:03	21:29
אנטוורפן	20:56	22:11
פריז	20:47	22:08
לונדון	20:20	21:27

דבר הישיבה

להתחזק בתורה ב'בין הזמנים'

לפני כעשור בתקופת מלחמת 'צוק איתן' שהתרחשה בקיץ תשע"ד ואף נתמשכה לתוך ימי בין הזמנים ניגשו קבוצת תלמידים לקבל ממורנו רה"י רבי אריה פינקל זצ"ל הדרכה להתעוררות של צער המלחמה בימים של בין הזמנים.

אמר להם: "בבין הזמנים צריך תמיד להחזיק בתורה ותפילה ואין כזה דבר להפסיק. אפשר לנו לעשות טיול לשאוף אוויר קצת ולהתחזק, אבל מוכרחים לקבוע עיתים לתורה".

והסביר את הנחיצות לקבוע עיתים בבין הזמנים שבאמצע הזמן לא קובעים עיתים אלא לומדים כל היום ואמנם לאוכל ולשינה קובעים עיתים... אבל הלימוד הוא כל היום. ולכן צריך לשים לב לקבוע עיתים לתורה בפרט עכשיו בעת צרה שצריך יותר להתחזק עם המנוחה "והחילוץ עצמות" ובלבד שכל מעשיך יהיו לשם שמים וכך יחזור לזמן הבעל"ט בכוחות רעננים. והוסיף עוד: בכל דבר שעושים צריך להרגיש בלב ולהחזיק בתורה, שכל מה שעושים זה שיחזיק בשביל התורה!

יש לציין שכפי הוראתו של מרן הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל המשיכו בישיבות את ה"זמן" למשך יומיים, ומורנו רה"י רבי אריה אף התבטא אחרי וועד שאמר באותה עת: "אני בטוח מה שהמשיכו את הזמן בשני ימים אלו, זה מעורר רעש גדול בשמים לזכות עם ישראל!! וכן חזר על הדברים הנ"ל והדגישם בסיימו את השיעור כללי שמסר ביום הראשון!

(קונטרס אריה ישאג)

"הנה הפשטתם צורת הישיבה, וקלטתם רוח ורצון הישיבה, ובוה עשיתם לכם חבורה לילך בעקבות רוח הישיבה, ובכל מקום שאתם נמצאים לקחתם זאת כאילו להיות עם הישיבה בין כתלי הישיבה" (מרן המשגיח הגה"צ רבי ירוחם ליבוביץ זצוק"ל ממיר)

מתורת רבותינו

אפיקורסות מלשון 'אפיק רסן' - ללא רסן וגדרים

איכה אשא לבדי טרחכם ומשאכם וריבכם (א, יב). ומשאכם, מלמד שהיו אפיקורסין. (רש"י)

ר' יצחק לא חרבה ירושלים אלא בשביל שהשוו קטן וגדול, אמר רב עמרם בריה דר"ש בר אבא א"ר שמעון בר אבא א"ר חנינא לא חרבה ירושלים אלא בשביל שלא הוכיחו זה את זה, א"ר יהודה לא חרבה ירושלים אלא בשביל שביזו בה ת"ח.

הנה פירוטו לנו חז"ל כאן כמה וכמה טעמים שבסיבתן נחרב בית המקדש, ונראה כי כל אלו הטעמים שרשם אחד [וכמו שכתב המהרש"א שם דמשמע] ז"ל פליגין, והוא: אפיקורסות - בלא רסן. שבת קודש מגבילה וגודרת את האדם, וחילול שבת הוא אפיק רסן, וכן כולם.

והתיקון הוא בהוספת גדרים וסייגים בקיום התורה והמצוות לעשות שמירה על השמירה, ואז נזכה במהרה לבנין בית המקדש.

שיחות רבי נתן צבי - בפרשתנו

בשיחתו של מרן ראש הישיבה הגאון רבי נתן צבי פינקל זצ"ל לבני הישיבה, הביא את הפשט הנפלא שביאר השפתי חכמים בדברי רש"י מדוע נקראים הם בשם אפיקורסין - והכוונה מורדים, ושתי מילות הן: אפיק רסן, כלומר הרסן מופק ומוצא מהם, שהולכים בלא רסן, ולכן הם ממרים כמו הסוס שהולך בלא רסן.

ומי הוא האדם שמגיע לדרגה פחותה כזו להיעשות אפיקורס? מי שנמצא בלא רסן, בלי גדרים.

הוסיף מרן רה"י הגרנ"צ ואמר, זהו הדבר שגרם לחורבן בית המקדש, וכפי שנראה מבואר כן בגמ' (שבת קיט, ב) אמר ר' אבהו לא חרבה ירושלים אלא בשביל שביטלו קריאת שמע שחרית וערבית, אמר רב המנונא לא חרבה ירושלים אלא בשביל שביטלו בה תינוקות של בית רבן, אמר עולא לא חרבה ירושלים אלא מפני שלא היה להם בושת פנים זה מזה, אמר

עדיף אדם עני אבל בדרך להצלחה מעשיר גדול בדרך לכישלון וירידה

ואקח מכם שנים עשר אנשים איש אחד לשבט (א, כג).

והקדים הנכבד קודם במעלה". אמר מרן המשגיח הגה"צ רבי ירוחם ליבוביץ זצ"ל: ונראה מזה רוב גדלותם, שהרי יהושע נמנה החמישי במעלה. והנה

וברש"י: מן המסולתין שבכם. וכתב הרמב"ן (במדבר יג, ד) "מנה הכתוב השבטים לא לדגליהם ולא לצבאותם וכו' אלא לפי מעלת השלוחים וכו'

ימים מקדם

לפנינו תמונה עתיקה בה נראים שקועים בלימודם בצעירותם - מימין לשמאל, מרנן: רבי אריה פינקל (שהשבת יחול יום הייארציט השמיני), רבי חיים שמואלביץ, ורבי משה בן הגרנ"צ פינקל זצוק"ל

מתורת רבותינו

ענין החטא של המרגלים הי' מה שבקשו "נשלחה אנשים לפנינו" (להלן פסוק כב), שהי' בזה כבר בחינה של "בא ליטמא" (יומא לח ב) לפי דרגתם, וב"בא ליטמא" כזה, כבר נאמר "חייכם שאני נותן לכם מקום לטעות" (מובא ברש"י במדבר יג, ב), - שלא יכלו כבר לעבור בשלום. והנה מכשול זה הי' באלו שהיו יוצאי מצרים, שהיו בקריעת ים סוף ובקבלת התורה, והיו הגדולים במעלה בדור המדבר, ולא הועיל להם כל זה ונכשלו וטעו. לעומת זה רואים אנו ברחב הזונה, שלבד מה שהכניסה עצמה בסכנה גדולה בהצפינה את המרגלים, כי לו לא היו מאמינים לה ומחפשים, הלא הי' אחת דתה להמית, אלא שהיתה כל כך בטוחה בנצחון של ישראל כאילו הי' זה דבר שנתהוה כבר. וכל זה בא לה מזה ששמעה אודות קריעת ים סוף ומלחמת סיחון ועוג, וזה הספיק לה כבר בכדי שלא לנטות אפי' במשהו מהדרך הישה,

שהכל הי' כל כך ברור אצלה כשמש בצהרים, ששוב אין להסתפק בזה כלל.

ויש לנו כאן מחזה מול מחזה: מצד אחד - המרגלים, המסולתין שבישראל, עדי ראוי של כל האותות והמופתים והגילויים שביציאת מצרים, ואעפ"כ - מה"בא ליטמא" שתבעם הכתוב לפי מדרגתם הרמה נכשלו וטעו. ולעומת זה - רחב הזונה והטמאה, "גויה" פשוטה, לא ראתה ולא ידעה כלום, ואעפ"כ - הנה מה"בא ליטמא" שלה, מה"כי שמענו", הגיעה לאמונה כל כך חזקה עד כגון מעשה זה. ודאי שה"בא ליטמא" שהי' ברחב הזונה, הוא רחוק כרחוק מזרח ממערב מה"בא ליטמא" של המרגלים בהקדושה והטהרה שהי' שם, שה"בא ליטמא" שבמרגלים זהו פגם דק מן הדק במעשה של קדושה עד אין שיעור, שהכתוב תובע מהם, ואעפ"כ מה"בא ליטמא" זה - הי' כבר מקום לטעות, ואמנם טעו. הנה "הבא ליטמא" של

יהושע בן נון - הוא כבר "מקום לטעות" עד שיהושע הוזקק להוסיף לו אות על שמו בכדי להגן עליו, ומ"הבא לטהר" של רחב הזונה וה"גויה" כבר הי' הכל ברור לפניו באין "מקום לטעות", מבלי יכולת להכשל כלל.

הגר"י בלאזער זצ"ל מפטרבורג הי' אומר ציור זה בהתעוררות מתוך בכיה רבה: עשיר גדול ובעל נכסים שהתחילה ההצלחה לפנות אליו עורף ועדיין עשיר גדול הוא, ולעומתו עני ואביון שאין לו כלום אבל השעה משחקת לו ובכל אשר יפנה יצליח, ודאי שהמבקש לו שותף למסחרו ירצה יותר לעשות השותפות עם העני המצליח מאשר עם העשיר היורד, דכאו"א מבקש לו שותף מצליח. וזהו ביאור מספיק על הערה זו.

דעת תורה (ביאורים) - בפרשתנו

מאותה שעה נגזר עליהם חורבן הבית

ותרגנו באהליכם ותאמרו בשנאת ד' אותנו הוציאנו מארץ מצרים וגו' (דברים א, כז).

כתיב בתהלים (קו, כה-כז), **וירגנו באהליהם** לא שמעו בקול ד' וישא ידו להם להפיל אותם במדבר ולהפיל זרעם בגוים ולזרותם בארצות: ופירש רש"י שם, **מאותו שעה** נגזר עליהם חורבן הבית, שהרי ליל ט' באב בכו, ואמר הקב"ה הם בכו בכיה של חנם, ואני אקבע להם בכיה לדורות.

ומבואר שבשעת חטא המרגלים נגזרו על ישראל ב' גזירות קשות, א. להפיל אותם במדבר ב. להפיל זרעם בגוים ולזרותם בארצות, והכוונה לחורבן הבית, דמאחר שבביל ת"ב יחרב בית המקדש, ממילא יפול זרעם בגוים, כי בלא בית המקדש הרי זה גלות. [וע"ע חיי מרן ר"ז הלוי (פרשת שלח) דגזירת דור המדבר וגזרת הגלות של עכשיו, שניהם כאחת נאמרו באותה שבועה].

והנה איתא בתורת כהנים (סוף ברייתא דרבי ישמעאל), וכך הפסוק אומר (תהלים צה, יא), 'אשר נשבעתי באפי אם יבואו אל מנוחתי, כשישוב אפי

יבואו אל מנוחתי. ופירש הראב"ד וז"ל גבול הוא לשבועה, שכל זמן שיהיה [חרון] אף - לא יבואו, וכשיסתלק - יבואו [אל מנוחתי], והמקרא הזה על העתיד נאמר ולא על דור המדבר, שלא מצינו שנסתלק האף מהם אלא גזירת הארבעים נתיקימה בהם, ועל המקרא העליון הוא חוזר "אל תקשו לבבכם כמריבה כיום מסה במדבר אשר נסוני אבותיכם וגו' ארבעים שנה אקוט בדור וגו' אשר נשבעתי באפי" וכו', כלומר אל תקשו לבבכם כאבותיכם, עשו תשובה, למען ישוב אפי מכם כי אני נשבעתי באפי, כל זמן שתהיו באף עמי ותעמדו במריבכם, שלא תבואו אל מנוחתי וכו', עכ"ל. [ועיין בראב"ד שם שהביא פירוש נוסף שהשבועה באמת נאמרה גם לדור המדבר אך הם לא זכו לסילוק החרון אף, מפני שעמדו במריים עד כלותם עי"ש בדבריו. ועי' בחי' מרן ר"ז הלוי (שם) מש"כ בזה].

ונראה דמש"ה כתיב באותו הפרק בתהלים שם

(פסוק ז) 'היום אם בקולו תשמעו, והוא כדאיתא בגמ' סנהדרין (צח, א), רבי יהושע בן לוי אשכח לאליהו דהוי קיימי אפיתחא דמערתא דרשב"י וכו' אמר ליה אימת אתי משיח, אמר ליה זיל שיילה לדידיה [למשיח] וכו', אזל לגביה וכו' אמר ליה [ר'] יהושע למשיח! לאימת אתי מה, אמר ליה היום, אתא לגבי אליהו וכו' א"ל שקורי קא שקר בי דאמר לי היום אתינא ולא אתא, א"ל הכי אמר לך היום - אם בקולו תשמעו ע"כ.

ומבואר כנ"ל דהגזירה של הגלות תלוי בחרון אף, וכאשר יסתלק הך חרון אף, כשישובו ישראל בתשובה, הרי ממילא מיד יבא משיח בלא שום עיכוב. וכעת עלינו לדעת שאין הדבר תלוי אלא בנו, וכמבואר בראב"ד הנ"ל דגזירת דור המדבר נתיקימה בזה שנשארו שם ארבעים שנה, ועתה אין עיכוב הגאולה אלא מחמתינו.

משולחן רבי אליהו ברוך-בפרשתנו

המשך בעמ' 4 <

אי"ה נשתדל להביא מידי שבוע מכתב מגדולי רבותינו לבית מיר בעניני הזמן או הפרשה.

מכתבי רבותינו

"ענותנותו של ר' זכריה החריבה ביתנו, היינו מדת טובת לבו הטהורה, שלא יוכל לראות בצערן של ת"ח ואין לו במה להשיבם, בזאת אפשר להחריב בית מקדש"

מכתב ממרן המשגיח הגה"צ רבי ירוחם ליבוביץ זצ"ל (דעת חכמה ומוסר ח"ג - מכתב רח"צ) מעניני דיומא:

ודאתן להכא, אני חפץ להעתיק לפני הו"כ"ג מה שמונח אצלי פתקא קטנה מכתבי יד של הגרש"ז זצ"ל מקלם. כתוב על הפסקא, וז"ל: לגדולי תורה ואנשי מעשה, יותר מאשר רצה אנטיכוס הרשע ברשעתו לבטל תורה מישראל, יוכל האדם לגרום בצדק ובתמימות ולש"ש בנתינתו מדרך האמת, עכ"ל הזהב.

מי ימלא גבורות הדברים, ומי יוכל לגלות מצפונים כאלה, אם לא הוא ז"ל, שכל מצפוני האדם היו גלויים לפניו מרוב חכמתו המבהלת וצדקתו היתירה. יודע אני את מך ערכי, וחלילה לי להעיז פנים נגד גאון דעתו, אכן הלא תורה היא וללמוד אני צריך, וכל זמן שלא ידענו תשובה מספקת על עובדא כזאת, הלא קושיא היא שאין עליה תשובה לעת עתה. ומלבד כל המערכה שרכתני לפניו במכתבי הראשון, הלא אנו רואים שאף שמועה כזאת עשתה רושם לא טוב על כל בני הישיבה, באמרום בכל מקום שהרב גולה תלמידים מגלן, ואם אמריקה כשר לפני הרב בעד התלמידים לא כ"ש. ובכן אנחנו עומדים חזק בדעתינו לבלתי האמין בשום אופן על העובדא ועל המאורע, ומחכים אנו לתשובתו, בשורה המשמחת לבב כל הנדכאים הסובלים, ובתוכם גם אני הכותב בלב מלא תוגה, מיחל ומצפה לתשועת ה', ידידו עוז דו"ש מו"מ כע"ה ברוב רגשי כבוד.

שלום ורב בריאות לחיים טובים ארוכים להו"כ הגאון הגדול עטרת ישראל ופארו וכו' וכו'. אחדשכת"ה ברוב יראת הכבוד.

זה כשבועות אחדות שלחתי לו מכתב על דבר עיכובו באמריקה, ולדאבוני ראיתי במכתב של... שהו"כ"ג כבר החליט להתעכב באמריקה, אף כי לא האמין למשמע אזני, ובכל זה יאמין לי הו"כ"ג אם אומר לו שהדברים אחדים האלו כותב אני בדמע. כבר כתבתי לו במכתבי הראשון, שבהחלטת הו"כ"ג אבין מאמרם ז"ל ענותנותו של ר' זכריה החריבה ביתנו, היינו מדת טובת לבו הטהורה, שלא יוכל לראות בצערן של ת"ח ואין לו במה להשיבם, בזאת אפשר להחריב בית מקדש. ועתה ראיתי מעשה ונזכרתי הלכה. אמרו ז"ל בשמות, על פסוק ויקח בת לוי, שהלך בעצת בתו שאמרה לו גזירתך קשה משל פרעה אם פרעה גזר על הזכרים ואתה גם כן על הנקבות (רש"י, שמות ב, א). והנה ראינו מזה הערה נוראה, שיתכן שיהיה עמרם החסיד והקדוש יגזור גזירה קשה עוד יותר מפרעה הרשע, כמבואר שם כי הוא בצדקתו יעשה ויגזור יותר קשה משל פרעה הרשע. (כל ימי לא נתתי לבי להתבונן שבמאמר זה טמון אוצר רב כבכל דברי חז"ל).

מורנו ראש הישיבה הגאון הגדול רבי אריה לייב פינקל זצוק"ל

ו' אב תשע"ו | שמונה שנים לפטירתו

לפני כעשור בשנת תשע"ד בימי מלחמת 'צוק איתן' חיזק ועודד רבינו את לימוד התורה והתחזקות בתפילה ועוד, מביאים לנו לקט נפלא מרשימות תלמידו הרה"ג ר' יצחק גליק שליט"א שרשם מפיו בסמוך לשמיעתו [תשוח"ח לו על מסירת הדברים לפרסום מתוך הקוטנרס הנפלא אריה שאג].

שכעת כולנו נגיד וישמע הקב"ה שועתינו וירחם עלינו!!!

בתפילת 'אחינו' - כלול הכל

באותה תקופה היה מאן דהוא ששאל את רבינו: למה לא אומרים "מי שברך" לחיילי צבא ההגנה לישראל? - רבינו השיבו: "בתפילה של 'אחינו כל בית ישראל" כלול הכל"!!

"למען שמו באהבה"

שח רבינו: עלה בדעתי ביאור במה שאנו צריכים לכוין "בברכת אבות" הברכה הזו צריכה כונה. מה צריך לכוין? קודם כל לדעת "לפני מי אתה עומד"!! ואחרי שידוע לפני מי עומד, מדבר אליו כמו שהוא על ידו ממש. כמו שכתוב בספרים "מפה לאוזן".

והנה בברכה אומרים "ומביא גואל לבני בניהם" ומוסיפים "למען שמו באהבה". האם מישוהו חשב מה זה ההוספה "למען שמו באהבה"? ואמר שכבר חושב כמה שבועות ביאור במה שאנו אומרים בגלות את מה שתיקנו אנשי כנסת הגדולה לאחר החורבן להגיד בתחנון, "ובכל זאת שמך לא שכחנו".

הייתי רוצה שכל אחד יגיד את התחנון רק בשביל הקטע הזה לבד! אנו מתהדרים למרות שירדנו מטה מטה והגויים עלו מעלה מעלה, בכל זאת "שמך לא שכחנו"!!

שער אז אומר הקב"ה "למען שמו" - למען השם שלי שעם ישראל לא שוכח, בשבילו - אני מביא להם גאולה! שאם הם היו שוכחים כבר לא היה להם שום קשר. ומכיון שבכל זאת "שמך לא שכחנו" לכן "למען שמו" אביא להם את הגאולה "באהבה", אזכור להם מתוך זה זכות אבות ואגאל אותם!

כאן הזכיר את דברי ר' חיים מוולוז'ין זצוק"ל שאנשי כנסת הגדולה הכניסו בכל התיבות את כל המחשבות והבקשות של כל אחד מישראל. ואמנם הדגיש: "אני מבין שאפשר להגיד עוד דברים בפשט ב"מביא גואל", אבל זה הדבר שמתקשר"!!

מה אומר יהודי כששומע את הצרה הכי גדולה

כשמע רבינו את האסון בדבר רצח הטרגדיה הנוראה שהתרחשה בבית הכנסת "קהילת בני תורה" בהר נוף, כינס באותו יום בערב את תלמידי הישיבה בביתו שם מסר שיחה, בככיות נוראות סיפה: פעם שמעתי דבר שנגע לליבי ואני זוכר את זה ממש בדיוק עד היום. זה היה בהספד של יהודי שנפטר בתוך כדי חתונת בנו, ואחרי החתונה התקיימה הלוייה. אחד המספידים סיפר בהספדו שאחד בא לגאון רבי שלמה זלמן אוירבך זצוק"ל וסיפר לו שאירע תאונה נוראה שנהרגו שבע נפשות במשפחה אחת.

ושאלו: נפסק בשולחן ערוך כשיש מלחמה וצרה עם הגויים יש מצוות עשה מהתורה לעשות תעניות ולתקוע בשופר בתפילה לה' שניצל. אז מדוע לא מתקנים דבר זה היום? השיב רבינו: אתה צודק. ושתק. היה ניכר שיש לו לומר עוד משהו, חיכה הבחור ואכן לאחר שתיקה קלה, הרים רבינו את עיניו, תקע מבטו בבחור, ואמר לו בתקיפות אך בעדינות ובענווה גדולה: "את השאלה הזו צריך להפנות לכתובת אחרת - לגדולי ישראל! אי אפשר לשאול את השאלה הזו לכל אחד!!

כמה גדולה הייתה ענותנותו והתבטלותו שהכליל עצמו כשווה לכל אחד, מול גדולי ישראל ששאלה שצריכה להישאל להם לא שייכת אליו בכלל!!

אנחנו צריכים לבקש רחמים

באחת המלחמות שהתרחשו בארץ ישראל, הארץ היתה תחת התקפת טילים כל הזמן, ועשרות אנשים ברחו מבתיהם למקומות מגן,

באחת ההזדמנויות שרבינו ניגש לעמוד התפילה, קודם שפתח בפרקי תהילים, פנה למתפללים ואמר להם רגשות: "אחים יקרים", אנו יודעים שכולנו בסכנה, ומלבד זאת, עשרות ומאות אלפים שרוים בפחד נורא, בצער מנוסה ובריחה מהבית אנשים נשים וטף; מוכרחים להרגיש את הצער הזה ולבקש רחמים, כמו שאנחנו אומרים בתפילה: "אחינו כל בית ישראל הנתונים בצרה ובשביה העומדים בין בים ובין ביבשה. וכאן התייחס בדבריו שגם כל הצעירים האלו שמסכנים ומסוכנים מאוד במלחמה הזאת כולם בסכנה, נתחזק להתפלל עליהם ולבקש רחמים:

"המקום ירחם עליהם ועלינו, ויוציא אותנו מצרה לרווחה, והעיקר להרגיש את הצער, ולהתפלל מתוך הלב מרגיש כאב וצער בלי גבול, כמו שאומר הקב"ה: "עמו אנוכי בצרה" וגם להתחזק בלימוד התורה הקדושה.

והתם רבינו: זה ההקדמה לכמה פרקי התהילים

דבר אחד ודאי הקב"ה רוצה - שנתפלל"!!

בעת ששררה מבוכה בארץ בדבר היעלמותם של שלושת הנערים החטופים הי"ד בקיץ תשע"ד, אמר למשגיח הגאון רבי ראובן הכסטר שליט"א: "אנחנו לא יודעים מה בדיוק הקב"ה רוצה... אבל דבר אחד ודאי הקב"ה רוצה - שנתפלל"!!

ההתעורר בתחנון

בתקופת מלחמת "צוק איתן" שאירעה בקיץ תשע"ד, אמר רבינו בעקבות המתח ששרר בארץ "אנחנו צריכים להתחזק לבכות בתפילה בשני וחמישי. "התחנון" שאומרים בימים האלו הם דברים נוראים. וצריך לומר את התחנונים "רבע שעה" ואפילו "עשר דקות" כולם ביחד.

אבל העיקר זה להתעורר בפרט לצרות שיש עתה גזירות על עולם התורה ורצח החטופים הי"ד. מצבי המתח השורה, זה מצריך התחזקות ותקווה למשיח שממש עומד בפתח". והזהיר רבינו: "לשוחח עם חברים זה אפשר, אבל שיחת לצים ויש שיחות על משחקים וכדו זה שיחת ליצנות שאסור לדבר בשום פנים ואופן"!!

תפילה קודם לכל

באותה תקופה ניגש תלמיד ושאלו במה צריך להתחזק? רבינו הביע התפלאות מעצם השאלה, אתה שואל "מה צריך לחזק"? "צריך לחזק בהכל"!!

בשלושת העמודים "תורה", "תפילה", "חסד", והדגיש: "התביעה" היא מאיתנו. לא מאלו שלא יודעים כלום. זוהי התביעה על ביטול תורה ושנאת חינוך להסיר כל טינה מלבינו.

הדבר העיקרי שצריך חיזוק זה: "תפילה קודם לכל"!! לא לחכות שיעשו "תפילה" ו"תענית ציבור"... אלא כל אחד יכול בעצמו להתפלל לבד לבקוע שערים. וסיים רבינו ואמר: "להקב"ה יש עתה חרון אף. ואנחנו צריכים לרצות ולפייסו בתחנונים. ומכיון שעתה זה "עת צרה" כדאי לומר אחרי כל תפילה פרק תהילים ולאחריו לומר: תפילת "אחינו כל בית ישראל"!!

עמו אנכי בצרה

דיבר על הצרות שיש בכלל ישראל ואמר: "יש היום הרבה צרות. ויש כאלה ששומעים צרות ואני אחד מהם: "שומע צער בלי גבול".

אני אומר לכם: צריך להצטער על הצער של כלל ישראל, והקב"ה עצמו אומר: "עמו אנוכי בצרה"!! נכון שגירשתי אתכם, אבל אני אתכם, גם בגלות! ואני סובל כמותכם ואף יותר מכם, ואמנם קשה לי מאוד לעשות לכם את הצרות אלא שאני רוצה שתשובו אלי מהעוונות, כך תחיו לנצח"!!

שאלה לכתובת של גדולי ישראל

בשיא תקופת מלחמת "צוק איתן" ניגש אליו בחור

ואותו אחד שאל את הגאון רבי שלמה זלמן צוק"ל "מה אני צריך לומר ולחשוב?" אמר לו: תוך כדי שרבינו הדגיש לנוכחים תשמעו את התשובה, אני זוכר אותה

סיפר **הרב אברהם פוקס** שליט"א: בבחורותי זכיתי ללמוד בישיבת 'מיר' הנודעת בשכונת בית ישראל שבירושלים. באותם ימים הגה"צ רבי אריה פינקל זצ"ל היה מוסר שיעורים בישיבה, מדובר על הימים שלפני הקמת ישיבת 'מיר ברכפלד', הבחורים זכו לשמוע ממנו שיחות ולהתבסס מעצותיו וממאורי הפנים התמידי שהיה נסוך עלינו.

יום אחד סיימתי את ה'סדר' בישיבה עם החברותא בהתלבטות בדבר שלמדנו וסיכמנו שהדבר מצריך עדיין בירור וליבון. תוך כדי שאנו פוסעים בבנין הישיבה, אנו רואים את רבי אריה פינקל זצ"ל צועד בסמיכות אלינו, אמרנו זה לזה, הנה יש לנו את מי לשאול ולהציע בפניו את הספק שלנו, אך היתה לנו התלבטות אם זה הזמן והמקום המתאים, שמא הוא ממחר ליועד' או שיעור וכדו', ולכן הקדמנו בשאלה האם יש לרב כרגע שהות וזמן כדי שנציע בפניו את הדברים? רבי אריה חיך את חיכוך הכובש ואמר: וכי הזמן הוא שלי שאני יכול לומר 'יש לי זמן?' אבל תשאלו מה שרציתם לשאול... וכך בדרך אגב לימדנו על יוקר הזמן של כל אחד ואחד.

לימים, כשנסודסה ישיבת 'מיר ברכפלד' והגה"צ רבי אריה נשלח לכהן בה פאר כראש הישיבה, הוא היה נוסע מביתו שבירושלים כל בוקר לישיבה. ר' חנוך ביטון הופקד על המשימה לקחתו ברכבו.

וכה סיפר לי ר' חנוך: הזמן שסוכם עימי לבוא אליו היה 6:20 בבוקר, וכך אכן היה, אלא שתמיד רבי אריה כבר חיכה לי, מקדם את פני בחיור ובברכת 'בוקר טוב חנוך', ולעולם לא יותר על 'תודה רבה חנוך' ביציאתו מהמכונית. כשהגיע החורף ובחוץ

כל החיים. "יהודי כששומע את הצרה הכי גדולה מה הוא אומר?" וכאן פרץ רבינו בכבי נורא שלא יכול להפסיקו: "יתגדל ויתקדש שמייה רבא!" זה מה שיהודי

מנשבות רוחות, והקור הירושלמי מורגש היטב ובפרט בשעות מוקדמות אלו, גם לעיתים יורדים גשמים, הרגשתי לא בנוח שהוא מחכה לי כשהוא חשוף כך למוג האוויר, אז ביקשתי מכבוד הרב, שלא יחכה לי, אלא אני יצלצל אליו כשאגיע, אבל הרב לא הסכים לשמוע על כך, ואמר שזה בסדר והוא ימשיך לחכות.

משראיתי שכך הם פני הדברים, החלטתי להקדים בחמש דקות ולהגיע בשעה 6:15, ואכן כך עשיתי למחרת, הגעתי חמש דקות מוקדם יותר וחיכיתי בשמחה ובהנאה לרב שהגיע בשעה הקבועה. למחרת נכונה לי הפתעה, כשהגעתי בשש ורבע, הרב כבר עמד שם, ממתין לי, ולא נותן לי לחכות שם

אבל לא ויתרתי, קשה היתה עלי המחשבה שרב וגדול בישראל ימתין ברחוב ברוחות ובגשמים, והחלטתי לוותר על כמה דקות שינה ולהקדים בעוד חמש דקות כך שהגעתי מתחת לביתו בשעה 6:10 ושמח לראות שהוא עדיין לא שם עומד ומצטנף במעילו, אבל כמו שאתם כבר מבינים, השמחה ארכה יום אחד בלבד. למחרת הוא כבר המתין לי בשעה זו, וכך אני מושך את השעון אחורה, וגם הראש ישיבה עושה כך, עד שנשברתי, כשראיתי שאני כבר מקדים לפני שש בבוקר, אמרתי לראש הישיבה שאני חוזר לשעה הראשונה שש וחצי...

המגיד משרים הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א בספרו 'אוצרותיהם אמלא' מספר את ששמע על דודו - רבי אריה, ממשגיח ישיבת מיר-ברכפלד

אומר כששומע את הצרה הכי גדולה. זה מה שאנחנו צריכים! אבל הקב"ה רוצה משהו, לא יודעים. אנחנו ממש נמצאים ב"הסתרת פניך הייתי נבהל"!!

הגאון רבי ראובן הכסטר שליט"א:

הגאון מוילנא כותב בספרו 'אבן שלמה' (פרק א אות ב): "עיקר חיות האדם, הוא להתחזק תמיד בשבירת המידות, ואם לאו למה לו חיים?".

שאל רבי אריה שאלה עצומה, אינני מבין את מהות שאלת הגאון - "למה לו חיים", וכי לא כדאי לו לאדם לחיות בשביל שיוכל ללמוד, להתפלל ולקיים מצוות, גם אם לא הגיע למדרגה של שבירת המידות? כל אלו אינן סיבות מספיקות כדי להעניק לו חיים?

אמר רבי אריה יסוד עצום ונורא; בהכרח שחיי האדם באים לידי ביטוי ומיצוי דווקא על ידי שתיקן את מידותיו, ונעשה לבעל מידות טובות. הבחינה שבה נבחנת אישיות האדם, היא דווקא אם קיימות בו מידות טובות.

אדם שהוא בעל מידות רעות ומושחתות, ומיצר ומריע לזולתו חלילה, הרי הוא רחוק ממידותיו של הקדוש ברוך הוא - מקור הטוב, הרחמים והחמלה, ומתרחק מקרבתו, ובכך, למעשה, הוא פועל נגד התכלית שלשמה נברא - היא קרבת אלוקים. אם כן נזעקת השאלה מאליה "למה לו חיים?". אדם שעושה נגד התכלית שעבורה נוצה, מדוע יש לו צורך בחיים הללו!

כמה נאים הדברים למי שאמרם. הם מגלמים את דמותו של רבי אריה, שתמיד זכר ללא הרף את חובתו בעולמו, להידבק במידותיו של הקדוש ברוך הוא. בכל שינו ושינו הרגישו - הטבה! מידות טובות! דרך ארץ! ויתור!

מתורת רבותינו | המשך

תורת "הסתר פנים" אינה נופלת במאומה מתורת "הארת פנים"

בפתח קובץ 'התבונה' שיצא לאור על ידי תלמידי ישיבת מיר שהגיעו לארה"ב אחרי המלחמה הנוראה - בה נחרבה יהדות אירופה עד היסוד ומרכזי התורה נהרסו ונשרפו, כותב הגאון **רבי אריה ליב מאלין** זצ"ל מהאריות שבחבורה דברי חיזוק נפלאים שהיה אומר מרן המשגיח רבי **ירוחם ליבוביץ** זצ"ל: כאשר מתבוננים בקורות אומתנו הקדושה בזמן החורבן, ריבוי של גזירות וצרות, שבר אחר שבר וגולה אחר גולה, ומעיינים בדברי חז"ל וסיפוריהם על הזמן ההוא, עומדים אנו משתוממים מהמחזה שנגלה לנו, כל חורבן הבית על כל תוצאותיו לא הזיזם אף זיז קל מאמונתם הקדושה ולא נפלה רוחם בקרבם כשמדפדפים במדרש איכה רואים אנו את חוזק לבם וגבורת נפשם, תקיפות בטחונם ואומץ רוחם, כאילו כל הצרות והחורבן לא נגע ללבותם כלל, וכאילו הכל על מכונו עומד.

דוקא בשעת החורבן התקרבו להקב"ה

אמרו חז"ל (יומא דף נ"ד ע"ב) על שעת חורבן בית המקדש, "בשעה שנכנסו נכרים להיכל ראו כרובים המעורין זה בזה", וכבר ידועה קושיית **הריטב"א** שהרי מצינו בגמ' (בבא בתרא דף צ"ט ע"א) שבזמן שישראל עושין רצונו של מקום הכרובים הופכים פניהם זה אל זה ובזמן שאין עושין רצונו של מקום הופכים פניהם זה מזה, והלא בזמן החורבן לא היו

הקב"ה למעלה מדרך הטבע, הנהגה נסית שהכל משועבד לרצונו ית'.

ולעומת זאת, מה חסר היה "בצאתי מירושלים"? ראו בחוש עונש לעוברי רצונו, מה זה חטא ועונשו, ראו מה עבירה עושה" (קניות, יד), "חטא חטאה ירושלם על כן לנידה היתה". למדו מהו עונש של למעלה מדרך הטבע, בלתי מושג בטבע כלל, הכירו כי "רע ומר עזבך את ה'", "הסתרת פניך הייתי נבהל". וכי אין מתברר מזה שאין הצלחה אחרת זולת קרבת ה'! ובהסתרתו כל השאלו נמצא עד בלי תכלית! וכי אין יוצא מזה שהכל משועבד לרצונו ית', ברצונו בונה וברצונו מחריב? ומה פלא אם דוקא מכל החורבן, מכל ההשמדות וההריגות באופן משונה למדו והתחזקו באמונה באופן חושי לא פחות מאשר "בצאתי ממצרים".

לישראל. בשעת החורבן, הגם שמצד מעשיהם לא היה להם לכרובים להיות מעורין זה בזה, אך בזה משום העונש עצמו נתקרבו ישראל אל הקב"ה בקירוב גדול ביותר, ולפיכך זוהי הסיבה שדוקא בשעת החורבן היו הכרובים מעורין זה בזה.

שיחות מוסר (עמ' תט"ז)

ישראל במצב של עושין רצונו של מקום, ומדוע איפוא דוקא בזמן החורבן היו הכרובים מעורין זה בזה?

ביאר בזה מרן ראש הישיבה שה"ת **הגר"ח שמואלביץ** זצ"ל, כי היא הנותנת, "עושין רצונו של מקום" הכוונה כי במצב כזה ישראל קרובים להקב"ה, היותם של הכרובים מעורין זה בזה מעיד על הקרבה של הקב"ה

המסירות של מרן רה"י לתלמידי הישיבה 'כאשר ישא איש את בנו'

כאשר ישא איש את בנו (א, לא).

אדריכל השקיע זמן רב ותכנן את ארון הקודש לפרטי פרטים. לבסוף כשדנו על התכנית בהנהלת הישיבה, הוחלט שלא להשתמש באותה תכנית. רבינו ברגישותו שלא לפגוע באותו אדריכל, קרא לו ונתן לו נשיקה ודיבר איתו בקירוב מיוחד, ובעדינות רבה מסר לו את החלטה, תוך שהוא נותן לו עבודה אחרת בבנין הישיבה החדש שנבנה בירושלים.

סיפור זה לא היה סיפור חד פעמי, היתה זו דרכו לרצות את כולם, שלא יצא בעל מלאכה לא מרוצה, גם כשסבר שיש להעיר לו, היה עושה זאת בעדינות ובחיוך, שתמיד הוציא את האדם בהרגשה טובה.

עד כמה קידש שם שמים בהתנהגותו זו! אחד ממהנדיסי בנין הישיבה בברכפלד, שהיה אדם רחוק מדרך התורה רח"ל, התפעל מאד מהנהגתו, ולימים, כשחלה אותו מהנדס והציעו לו שיכחו את שמו לתפילה אצל רבנים, אמר שרק אצל אחד הוא מבקש שיזכירו אצלו את שמו, אצל הרב פינקל בירושלים...

במשך תקופה מסוימת היה רבינו מוסר וועד לקבוצה מבני הישיבה במוצאי שבת. מוצאי שבתות היו הימים והשעות בהם היה חלש במיוחד, ובכל זאת ראה נחיצות מיוחדת למסור את הועד במוצאי שבת.

באחת הפעמים, הגיעה הקבוצה לביתו של רבינו, אולם הוא היה שרוי בחולשה עצומה ואמר את הדברים בקול חלוש מאד, עד שגם הרמקול לא הועיל שבני החבורה ישמעו את דבריו. כשסיים והבחין שכמעט איש מבני החבורה לא שמע את הדברים שנשא, מחמת שנאמרו כמעט בלחשיה, ביקש מאחד ממקורביו שיחזור על דבריו בקול. אותו מקורב לא שמע אף הוא את השיחה בשלימות, אולם היות ורבינו ביקשו שוב ושוב שיחזור על הדברים, נבון והסכים לחזור על הדברים כפי ששמעם. כנראה שרבינו הבין שחזר על הדברים רק מחמת שביקשו שוב ושוב, ולאחר שגמר לחזור על דבריו, אמר בהתפעלות: "ישר כח גדול, אמרת את זה יותר טוב ממני!" (מתוך 'בכל נפשך')

להגיע לשמחת חתונה מסוימת, התכונן לדבר אתו שם. כשהגיע עמד רבינו באמצע שמו"ע של מעריב, ורבי אברהם עמד בצד והמתין. לפי הכריעות של רבינו הבין שהוא כבר אווזו בסוף "מודים" ותיכף יגמוה אך בסוף חיכה ר' אברהם קרוב לרבע שעה נוספת. כשסיים רבינו את תפילתו, שאלו רבי אברהם, מדוע האריך כל כך בתפילתו? ענה לו רבינו שבתפילת מעריב הוא מתפלל על כל החולים והעניינים שביקשו ממנו להתפלל עליהם. כך זכר בעל פה עשרות רבות של שמות...

לא רק שמות זכה, גם פרטי פרטים והתפתחויות לאורך זמן. לא רק שזכר אלא נשא את מצוקותיהם על לוח ליבו. ראו זאת כאשר לא אחת היה מבקש ועומד על כך שיעדכו אותו בכל התפתחות שתהיה, בפרט כשהיו בשורות טובות. באחת הפעמים ששהה בחו"ל נכנסו למעונו שתי נשים, ובקשו ממנו שיתפלל על צרה גדולה שיש להן כבר תקופה ארוכה. רבינו הגיב ואמר בכאב: "מה אוכל לעשות? נאמר יחד תהילים!", ומיד הוציא ספר תהילים והתחיל להתפלל בדבקות לישועתן של אותן נשים. כשיצאו מחדרו סיפרה אחת הנשים שבדיוק את הפרק הזה, היא אומרת מידי יום לישועתה, והיה מופלא בעיניה לראות, עד כמה נשא איתן בעול כאבו, עד שמשמים נפתח לו ספר התהילים בדיוק באותו פרק.

אחד מבני הישיבה התארח בביתו בליל הסדר באמצע הסדר נשפכה כוס היין של הבחור על השולחן, דבר שגרם לאי נעימות. הוא התבייש מאד וביקש מחילה. לאחר מכן, בהמשך הסדר, ביקש שוב סליחה. אמר לו רבינו: "אני לא מבין אותך, מקודם נתת לנו ברכה ועכשיו אתה מבקש מחילה, הרי כתוב בגמרא (עירובין ס"ה): 'כל בית שאין שופכים בו יין כמים, אינו רואה סימן ברכה'..."

"תזכירו את שמי אצל הרב פינקל"

בעת שתכננו את היכל בית המדרש של הישיבה בברכפלד, שכרה הישיבה את שירותיו של אדריכל שישרטט את דגם ארון הקודש. אותו

מסופר על מרן רה"י הגאון רבי נתן צבי פינקל זצ"ל, לא אחת התאמץ במאמצים גדולים להטיב, למרות שלא נתבקש. כאשר שמע על מישהו שנמצא בצער ומצוקה, נרתם למשימה גם כשלא נתבקש לכך. אחד מתלמידי הישיבה נכנס וביקש ברכה עבור אביו, שנסע לארה"ב ונפגע בתאונת דרכים. רבינו שומע, וכדרכו מתעניין ושואל פרטים, כדי להשתתף בצערו ודאגתו. בתוך הדברים סיפר הבחור כבדרך אגב, שאביו נסע לבדו ואין לו שם מכרים. הבחור יוצא מהחדר ורבינו, בלי שנתבקש, התקשר לידידיו באותה העיר, וביקש שידברו עם העסקנים שיטפלו בו על הצד הטוב ביותר.

באחת התקופות הקשות שהיו בישיבה מבחינה כלכלית, הוחלט באופן זמני לא לקבל אברכים חדשים לשיבה. אברכים רבים באו ולא התקבלו, כאשר כולם נענו שעכשיו לא ניתן להיכנס לשיבה. אברך אחד ביקש להיכנס בכל זאת לרבינו, הוא טען שאי קבלתו תגרום לו בעיה בשלום ביתו, שכן אשתו יודעת שלמיר מתקבלים בקלות, והוא חושש שאם יחזור לביתו ויאמר שכרגע לא בוחנים כלל, היא לא תאמין לו והוא חושש שתביט עליו בעין לא טובה. שמע רבינו וקיבל.

מופלאות הייתה נשיאתו בעול עם זולתו, למרות היותו מנהיג של אלפי תלמידים, ומטבע הדברים היתה אוזנו כרויה לצרות רבות. למרות זאת, כל דבר ששמע לקח לתשומת ליבו וזכרו לפרטי פרטי.

אברך בוגר הישיבה שאשתו חלתה ל"ע, והיה באפעם לפעם לבקש מרבינו שיתפלל, סיפר שהיה מופתע להיווכח שרבינו זוכר את מחלתה והתפתחויותיה לפרטי פרטים ממש. כך היה בפרטיהם הפרטיים של מאות אברכים שביקשו להתפלל. הוא מיהר לרשום את השם בפנקס מיוחד, למרות שבסופו של דבר זכר בעל פה עשרות רבות של שמות. הרה"ג רבי אברהם חשין, מידידיו הקרובים של רבינו, סיפר שפעם נזקק לדבר משהו עם רבינו, והיות שידע שרבינו אמור